

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

PHITSANULOK

จังหวัดพิษณุโลก

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรฯ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดพิษณุโลก
<http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/N/plk.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “พิษณุโลก”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 อ้อยโรงงาน	9
2.3 มันสำปะหลัง	14
2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	18
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	22
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	24
เอกสารอ้างอิง	29
ภาคผนวก	31

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพิษณุโลก	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดพิษณุโลก	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	8
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก	10
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก	15
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	17
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก	19
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	21
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก	32
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดพิษณุโลกจำแนกรายอำเภอ ตำบล	40
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดพิษณุโลก	42
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	42
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดพิษณุโลก	44
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดพิษณุโลก	45
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดพิษณุโลก	46

สารบัญญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่	35
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางระกำ	36
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพิษณุโลก	37
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพิชัย	38
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินแก่งคอย	39
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดพิษณุโลก	47
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก	48
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดพิษณุโลก	49
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก	50
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดพิษณุโลก	51
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก	52
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดพิษณุโลก	53
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก	54

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ประมาณ 10,815.85 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,759,909 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 9 อำเภอ 94 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 865,247 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดอุตรดิตถ์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดพิษณุโลกแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือด้านตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะเป็นภูเขา และมียอดเขาสูงที่สุด ได้แก่ เขาซ้อโปสูง 1,028 เมตร ส่วนทางด้านตะวันตกของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม สูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 800 เมตร

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดพิษณุโลก ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดพิษณุโลกมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งจะพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดพิษณุโลกมีฝนตกทั่วไป อุณหภูมิเฉลี่ยจึงค่อนข้างสูงตลอดปีอุณหภูมิ เฉลี่ยทั้งปี 27.8 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียส โดยมี อากาศร้อนที่สุดอยู่ในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.1 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินจังหวัดพิษณุโลกแบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา วัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** เป็นที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำ/ลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงราบเรียบ ในหน้าฝนหรือหน้าน้ำหลากมักมีน้ำท่วมและมีการทับถมของตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม ประกอบด้วย

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ตอนมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ สีนํ้าตาล สีนํ้าตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) เป็นต้น

(2) **แอ่งต่ำ (Backswamp)** เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด สีเทา สีนํ้าตาลปนเทา การระบายน้ำเลว อาทิ ชุดดินบางระกำ (Brk)

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำ/ลำน้ำสาขา พบต่อเนื่องจากที่ราบน้ำท่วมถึง วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเป็นขั้น ๆ แต่ละข้างอาจมีตะพักได้หลายระดับ ประกอบด้วย

(1) บริเวณตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา สีน้ำตาลปนเทา สีน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินพิชฌุโลก (Psl) ชุดดินโพทะเล (Plo) เป็นต้น

(2) บริเวณตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล สีเหลือง สีน้ำตาลปนแดง ไปจนถึงสีแดงดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินพิชัย (Pch) ชุดดินสุก (Suk) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด สีน้ำตาล สีเหลืองจนถึงสีแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp)

3) **ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain)** มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกเป็นระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่มีหินที่เป็นวัตถุต้นกำเนิดดินปะปนให้เห็นทั้งในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งออกได้ตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดีถึงมากเกินไป บางบริเวณพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) ชุดดินด่านซ้าย (Ds) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากหินทรายแป้ง ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินเหนียวละเอียด สีแดง สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดีบางบริเวณพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินวังไทร (Wi) ชุดดินจตุรัส (Ct) เป็นต้น

(3) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นพวก หินดินดาน หินฟิลไลต์ ดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียด สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีน้ำตาลปนเหลือง ดินมีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินกลางดง (Kld)

(4) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่มดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินแก่งคอย (Kak) เป็นต้น

(5) พัฒนาจากหินไรโอไลต์ดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินไพศาลี (Phi)

4) **พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน** เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขา เทือกเขาสูง สลับซับซ้อน ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดพิษณุโลก ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพิษณุโลกจากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดพิษณุโลก

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	378,016	5.59
พื้นที่เกษตรกรรม	3,521,861	52.09
พื้นที่นา	1,669,116	24.69
พืชไร่	1,100,111	16.27
ไม้ยืนต้น	532,406	7.87
ไม้ผล	198,396	2.95
พืชสวน	5,456	0.07
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	8,277	0.13
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	6,103	0.09
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	1,661	0.02
พื้นที่ป่าไม้	2,585,381	38.25
พื้นที่น้ำ	142,056	2.10
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	132,595	1.97
รวม	6,759,909	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดพิษณุโลกมีเนื้อที่ชลประทาน 707,507 ไร่ (ร้อยละ 10.75 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 6 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 1 อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำแควน้อย มีระดับเก็บกักน้ำอยู่ที่ 939 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 638,735 ไร่ (ร้อยละ 9.70 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอรังทอง อำเภอชาติตระการ และอำเภอนครไทย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดพิษณุโลกมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 163,398 ราย รวมพื้นที่ 2,739,393 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง โรงงาน ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดพิษณุโลก พื้นที่ 1,376.81 ไร่ เกษตรกร 162 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 19 ชนิดสมุนไพรที่มีการปลูกมากที่สุด ได้แก่ พริกไทย กฤษณา ยอบ้าน ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 79 แห่ง และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 111 แห่ง โดยมีที่ตั้งสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 38 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดพิษณุโลก

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	1,616,518	45.90
2. อ้อยโรงงาน	296,942	8.43
3. มันสำปะหลัง	216,179	6.14
4. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	166,382	4.72

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดพิษณุโลก จากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีความเหมาะสมในการปลูกข้าว จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,613,346 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.38 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบางระกำ 421,673 ไร่ อำเภอพรหมพิราม 398,056 ไร่ และอำเภอเมืองพิษณุโลก 301,243 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 373,862 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.75 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 105,963 ไร่ อำเภอนนทบุรี 84,766 ไร่ และอำเภอนครไทย 57,743 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 50,773 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 16,780 ไร่ อำเภอชาติตระการ 10,314 ไร่ และอำเภอนครไทย 9,905 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,440,671 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,251,431 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 77.57 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพรหมพิราม 342,434 ไร่ อำเภอบางระกำ 295,016 ไร่ และอำเภอเมืองพิษณุโลก 220,182 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 283,907 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 75.94 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 74,940 ไร่ อำเภอนนทบุรี 63,740 ไร่ และอำเภอนครไทย 45,995 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 50,763 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.98 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 16,780 ไร่ อำเภอชาติตระการ 10,314 ไร่ และอำเภอนครไทย 9,895 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 30,417 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ

(ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 451,870 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบางระกำ 126,659 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองพิษณุโลก 84,786 ไร่ อำเภอพรหมพิราม 65,473 ไร่ และอำเภอวังทอง 51,935 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 361,915 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.43 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบางระกำ 126,657 ไร่ อำเภอเมืองพิษณุโลก 81,061 ไร่ และอำเภอพรหมพิราม 55,622 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 89,955 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.06 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอวังทอง 31,023 ไร่ อำเภอเนินมะปราง 21,026 ไร่ และอำเภอนครไทย 11,748 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม(ไร่)				รวม
		s1	s2	s3	N	
ชาติตระการ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,233 (100.00%)	19,612 (100.00%)	10,314 (100.00%)	174,293 (100.00%)	224,452 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้น	13,979	13,890	10,314	4,542	42,725
	ความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	(69.09%)	(70.82%)	(100.00%)	(2.61%)	(19.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,254 (30.91%)	5,722 (29.18%)	-	-	11,976 (5.34%)
นครไทย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	44,947 (100.00%)	57,743 (100.00%)	9,905 (100.00%)	286,833 (100.00%)	399,428 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้น	32,435	45,995	9,895	9,197	97,522
	ความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	(72.16%)	(79.65%)	(99.9%)	(3.21%)	(24.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,512 (27.84%)	11,748 (20.35%)	-	-	24,260 (6.07%)
เนินมะปราง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,015 (100.00%)	84,766 (100.00%)	5,053 (100.00%)	161,150 (100.00%)	299,984 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้น	37,474	63,740	5,053	12,423	118,690
	ความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	(76.45%)	(75.2%)	(100.00%)	(7.71%)	(39.57%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,541 (23.55%)	21,026 (24.8%)	-	-	32,567 (10.86%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม(ไร่)				
		s1	s2	s3	N	รวม
บางกระทุ่ม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	175,900 (100.00%)	6,602 (100.00%)	541 (100.00%)	37,925 (100.00%)	220,968 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	142,886 (81.23%)	5,971 (90.44%)	541 (100.00%)	-	149,398 (67.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,014 (18.77%)	631 (9.56%)	-	-	33,645 (15.23%)
บางระกำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	421,673 (100.00%)	23,129 (100.00%)	-	153,440 (100.00%)	598,242 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	295,016 (69.96%)	23,127 (99.99%)	-	-	318,143 (53.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	126,657 (30.04%)	2 (0.01%)	-	-	126,659 (21.17%)
พรหมพิราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	398,056 (100.00%)	48,581 (100.00%)	3,677 (100.00%)	62,276 (100.00%)	512,590 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	342,434 (86.03%)	38,730 (79.72%)	3,677 (100.00%)	217 (0.35%)	385,058 (75.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	55,622 (13.97%)	9,851 (20.28%)	-	-	65,473 (12.77%)
เมืองพิษณุโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	301,243 (100.00%)	11,287 (100.00%)	1,340 (100.00%)	98,074 (100.00%)	411,944 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	220,182 (73.09%)	7,562 (67%)	1,340 (100.00%)	56 (0.06%)	229,140 (55.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	81,061 (26.91%)	3,725 (33%)	-	-	84,786 (20.58%)
วังทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	134,872 (100.00%)	105,963 (100.00%)	16,780 (100.00%)	302,139 (100.00%)	559,754 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	113,960 (84.49%)	74,940 (70.72%)	16,780 (100.00%)	2,570 (0.85%)	208,250 (37.2%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,912 (15.51%)	31,023 (29.28%)	-	-	51,935 (9.28%)
วัดโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	67,407 (100.00%)	16,179 (100.00%)	3,163 (100.00%)	164,541 (100.00%)	251,290 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ(ปลูกจริง)	53,065 (78.72%)	9,952 (61.51%)	3,163 (100.00%)	1,412 (0.86%)	67,592 (26.9%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,342 (21.28%)	6,227 (38.49%)	-	-	20,569 (8.19%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม(ไร่)				รวม
		s1	s2	s3	N	
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,613,346 (100.00%)	373,862 (100.00%)	50,773 (100.00%)	1,440,671 (100.00%)	3,478,652 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,251,431 (77.57%)	283,907 (75.94%)	50,763 (99.98%)	30,417 (2.11%)	1,616,518 (46.47%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	361,915 (22.43%)	89,955 (24.06%)	-	-	451,870 (12.99%)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 84,061 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 26,706 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (N) 19,019 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)			มันสำปะหลัง		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ชาติตระการ	-	-	-	-	1,425	1,425	4,454	-	4,454
นครไทย	1	-	1	-	8,980	8,980	598	-	598
เนินมะปราง	3,146	-	3,146	-	1,971	1,971	1,268	-	1,268
บางกระทุ่ม	13,432	-	13,432	-	256	256	69	-	69
บางระกำ	57,075	-	57,075	-	5,492	5,492	1,737	-	1,737
พรหมพิราม	4,303	-	4,303	-	4,849	4,849	716	-	716
เมืองพิษณุโลก	3,427	-	3,427	-	1,115	1,115	688	-	688
วังทอง	2,412	-	2,412	-	1,873	1,873	3,710	-	3,710
วัดโบสถ์	265	-	265	-	745	745	5,779	-	5,779
รวม	84,061	-	84,061	-	26,706	26,706	19,019	-	19,019

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอพรหมพิราม อำเภอบางระกำ และอำเภอเมืองพิษณุโลก

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอหนองวังทอง อำเภอเนินมะปราง และอำเภอนครไทย

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานพืชเศรษฐกิจหลักของพิษณุโลกในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 44,810 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน 3,477,910 ไร่ กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบางระกำ 10,767 ไร่ อำเภอเมืองพิษณุโลก 9,839 ไร่ และอำเภอบางกระทุ่ม 8,260 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,091,158 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.37 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 243,872 ไร่ อำเภอนครไทย 209,441 ไร่ และอำเภอบางระกำ 170,702 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 284,298 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.18 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเนินมะปราง 91,737 ไร่ อำเภอบางระกำ 56,882 ไร่ และอำเภอนครไทย 42,570 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,057,644 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 3,406 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.60 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบางกระทุ่ม 1,226 ไร่ อำเภอเมืองพิษณุโลก 866 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 787 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 198,770 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.22 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบางระกำ 106,758 ไร่ อำเภอพรหมพิราม 18,398 ไร่ และอำเภอวังทอง 17,630 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 94,725 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.32 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อยกระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบางระกำ 56,882 ไร่ อำเภอบางกระทุ่ม 13,387 ไร่ และอำเภอเนินมะปราง 13,323 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 41 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 933,792 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอวังทอง 230,045 ไร่ อำเภอนครไทย 209,189 ไร่ อำเภอชาติตระการ 142,673 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 114,895 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 41,404 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 92.40 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบางระกำ 10,654 ไร่ อำเภอเมืองพิษณุโลก 8,973 ไร่ และอำเภอบางกระทุ่ม 7,034 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 892,388 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.78 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอวังทอง 226,242 ไร่ อำเภอนครไทย 209,189 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 109,998 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชาติตระการ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	150,866 (100.00%)	5,807 (100.00%)	67,949 (100.00%)	224,622 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	8,193 (5.43%)	-	-	8,193 (3.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	142,673 (94.57%)	-	-	142,673 (63.52%)
นครไทย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	209,441 (100.00%)	42,570 (100.00%)	147,167 (100.00%)	399,178 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	252 (0.12%)	7 (0.02%)	-	259 (0.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	209,189 (99.88%)	-	-	209,189 (52.4%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เนินมะปราง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	59,801 (100.00%)	91,737 (100.00%)	148,270 (100.00%)	299,808 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	12,939 (21.64%)	13,323 (14.52%)	28 (0.02%)	26,291 (8.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	46,862 (78.36%)	-	-	46,862 (15.63%)
บางกระทุ่ม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,260 (100.00%)	31,854 (100.00%)	13,387 (100.00%)	167,109 (100.00%)	220,610 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,226 (14.85%)	10,046 (31.54%)	13,387 (100.00%)	-	24,659 (11.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,034 (85.15%)	21,808 (68.46%)	-	-	28,842 (13.07%)
บางระกำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,767 (100.00%)	170,702 (100.00%)	56,882 (100.00%)	359,628 (100.00%)	597,979 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	113 (1.05%)	106,758 (62.54%)	56,882 (100.00%)	-	163,753 (27.38%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,654 (98.95%)	63,944 (37.46%)	-	-	74,598 (12.47%)
พรหมพิราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,230 (100.00%)	52,921 (100.00%)	4,860 (100.00%)	448,574 (100.00%)	512,585 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	187 (3.00%)	18,398 (34.77%)	4,295 (88.38%)	3 (0.01%)	22,884 (4.46%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,043 (97.00%)	34,523 (65.23%)	-	-	40,565 (7.91%)
เมืองพิษณุโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,839 (100.00%)	48,359 (100.00%)	3,922 (100.00%)	349,852 (100.00%)	411,972 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	866 (8.8%)	11,210 (23.18%)	3,416 (87.1%)	-	15,491 (3.76%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,973 (91.2%)	37,150 (76.82%)	-	-	46,123 (11.2%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
วังทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,030 (100.00%)	243,872 (100.00%)	38,209 (100.00%)	273,727 (100.00%)	559,838 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	227 (5.63%)	17,630 (7.23%)	2,753 (7.2%)	5 (0.01%)	20,615 (3.68%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,803 (94.37%)	226,242 (92.77%)	-	-	230,045 (41.09%)
วัดโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,684 (100.00%)	123,342 (100.00%)	26,924 (100.00%)	95,368 (100.00%)	251,318 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	787 (13.84%)	13,344 (10.82%)	662 (2.46%)	5 (0.01%)	14,798 (5.89%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,898 (86.16%)	109,998 (89.18%)	-	-	114,895 (45.72%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	44,810 (100.00%)	1,091,158 (100.00%)	284,298 (100.00%)	2,057,644 (100.00%)	3,477,910 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,406 (7.60%)	198,770 (18.22%)	94,725 (33.32%)	41 (0.01%)	296,942 (8.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	41,404 (92.40%)	892,388 (81.78%)	-	-	933,792 (26.85%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 65,782 ไร่ บริเวณที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (N) 5,853 ไร่ และบริเวณที่ปลูกยางพารา (S3) 5,045 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ชาติตระการ	10,349	4,369	14,718	-	839	839	-	-	-
นครไทย	9,928	8,197	18,125	-	3,504	3,504	4,858	-	4,858
เนินมะปราง	5,070	225	5,295	-	53	53	-	-	-
บางกระพุ่ม	543	-	543	-	-	-	-	-	-
บางระกำ	-	-	-	-	29	29	-	-	-
พรหมพิราม	3,689	71	3,760	-	224	224	-	-	-
เมืองพิษณุโลก	1,344	52	1,396	-	5	5	-	-	-
วังทอง	16,828	1,268	18,096	-	978	978	187	-	187
วัดโบสถ์	3,173	676	3,849	-	221	221	-	-	-
รวม	50,924	14,858	65,782	-	5,853	5,853	5,045	-	5,045

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอบางกระพุ่ม อำเภอเมืองพิษณุโลก และอำเภอวัดโบสถ์

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอบางระกำ อำเภอพรหมพิราม และอำเภอวังทอง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 มັນสำปะหลัง

มັນสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลกในลำดับที่ 3 พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ และอำเภอวังทอง จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพ 10 – 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมັນสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 520,721 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.97 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่ในอำเภอบางระกำ 155,181 ไร่ อำเภอวังทอง 77,277 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 56,772 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 554,668 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.95 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอนครไทย 175,608 ไร่ อำเภอวังทอง 162,991 ไร่ และอำเภอชาติตระการ 95,459 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 219,860 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.32 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภออำเภอนนทบุรี 85,914 ไร่ อำเภอนครไทย 47,464 ไร่ และอำเภอวังทอง 37,069 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,183,275 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมັນสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 68,782 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.21 ของพื้นที่ศักยภาพสูงกระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ 23,175 ไร่ อำเภอชาติตระการ 18,822 ไร่ และอำเภอวังทอง 17,567 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 102,773 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.53 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ 31,877 ไร่ อำเภอวังทอง 31,417 ไร่ และอำเภอชาติตระการ 29,418 ไร่ เป็นต้น

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 42,544 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.35 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ 15,583 ไร่ อำเภอวังทอง 9,681 ไร่ และอำเภอชาติตระการ 6,876 ไร่ เป็นต้น

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกมັນสำปะหลัง มีเนื้อที่ 2,080 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมັນสำปะหลังแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมັນสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมັນสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 903,834 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอนครไทย 201,694 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอวังทอง 191,284 ไร่ และอำเภอบางระกำ 153,426 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 451,939 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.79 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบางระกำ 153,370 ไร่ อำเภอลำปาง 59,710 ไร่ และอำเภอเมืองพิษณุโลก 44,815 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 451,895 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.47 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอนครไทย 170,173 ไร่ อำเภอลำปาง 131,574 ไร่ และอำเภอชาติตระการ 66,041 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของนํ้าสำหรับรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชาติตระการ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	54,497 (100.00%)	95,459 (100.00%)	11,565 (100.00%)	63,200 (100.00%)	224,721 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,822 (34.54%)	29,418 (30.82%)	6,876 (59.46%)	266 (0.42%)	55,382 (24.64%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,675 (65.46%)	66,041 (69.18%)	-	-	101,716 (45.26%)
นครไทย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,927 (100.00%)	175,608 (100.00%)	47,464 (100.00%)	142,350 (100.00%)	399,349 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,406 (7.09%)	5,435 (3.09%)	999 (2.10%)	330 (0.23%)	9,170 (2.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	31,521 (92.91%)	170,173 (96.91%)	-	-	201,694 (50.51%)
เนินมะปราง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	31,660 (100.00%)	22,620 (100.00%)	85,914 (100.00%)	159,691 (100.00%)	299,885 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,220 (7.01%)	1,475 (6.52%)	6,186 (7.20%)	109 (0.07%)	9,990 (3.33%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,440 (92.99%)	21,145 (93.48%)	-	-	50,585 (16.87%)
บางกระทุ่ม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	34,713 (100.00%)	561 (100.00%)	68 (100.00%)	185,375 (100.00%)	220,717 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	73 (0.21%)	-	68 (100.00%)	-	141 (0.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	34,640 (99.79%)	561 (100.00%)	-	-	35,201 (15.95%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บางระกำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	155,181 (100.00%)	56 (100.00%)	1,731 (100.00%)	441,281 (100.00%)	598,249 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,811 (1.17%)	-	1,731 (100.00%)	-	3,542 (0.59%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	153,370 (98.83%)	56 (100.00%)	-	-	153,426 (25.65%)
พรหมพิราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,685 (100.00%)	20,367 (100.00%)	1,201 (100.00%)	461,339 (100.00%)	512,592 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	514 (1.73%)	2,270 (11.14%)	720 (59.91%)	44 (0.01%)	3,548 (0.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,171 (98.27%)	18,097 (88.86%)	-	-	47,268 (9.22%)
เมืองพิษณุโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	47,009 (100.00%)	7,126 (100.00%)	1,192 (100.00%)	356,652 (100.00%)	411,979 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,194 (4.67%)	881 (12.36%)	700 (58.67%)	-	3,775 (0.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	44,815 (95.33%)	6,245 (87.64%)	-	-	51,060 (12.39%)
วังทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	77,277 (100.00%)	162,991 (100.00%)	37,069 (100.00%)	282,371 (100.00%)	559,708 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	17,567 (22.73%)	31,417 (19.28%)	9,681 (26.12%)	1,006 (0.36%)	59,671 (10.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	59,710 (77.27%)	131,574 (80.72%)	-	-	191,284 (34.18%)
วัดโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	56,772 (100.00%)	69,880 (100.00%)	33,656 (100.00%)	91,016 (100.00%)	251,324 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	23,175 (40.82%)	31,877 (45.62%)	15,583 (46.30%)	325 (0.36%)	70,960 (28.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,597 (59.18%)	38,003 (54.38%)	-	-	71,600 (28.49%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	520,721 (100.00%)	554,668 (100.00%)	219,860 (100.00%)	2,183,275 (100.00%)	3,478,524 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	68,782 (13.21%)	102,773 (18.53%)	42,544 (19.35%)	2,080 (0.10%)	216,179 (6.21%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	451,939 (86.79%)	451,895 (81.47%)	-	-	903,834 (25.98%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 68,782 ไร่ ปาล์มน้ำมัน (N) 5,931 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 5,045 ไร่ (ดังตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ชาติตระการ	10,348	4,369	14,717	-	839	839	-	-	-
นครไทย	9,928	8,197	18,125	-	3,538	3,538	4,858	-	4,858
เนินมะปราง	5,070	2,697	7,767	-	97	97	-	-	-
บางกระทุ่ม	543	-	543	-	-	-	-	-	-
บางระกำ	-	-	-	-	29	29	-	-	-
พรหมพิราม	3,689	81	3,770	-	224	224	-	-	-
เมืองพิษณุโลก	1,344	52	1,396	-	5	5	-	-	-
วังทอง	16,837	1,777	18,614	-	978	978	187	-	187
วัดโบสถ์	3,173	677	3,850	-	221	221	-	-	-
รวม	50,924	14,858	68,782	-	5,931	5,931	5,045	-	5,045

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลังซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอวังทอง

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอวังทอง และอำเภอชาติตระการ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พืชเศรษฐกิจหลักของพืชัญญโลกในลำดับที่ 4 พื้นที่ปลูกมากที่สุดอยู่ในพื้นที่อำเภอ นครไทย จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 – 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 34,856 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.06 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 15,048 ไร่ อำเภอชาติตระการ 13,165 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 4,090 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,031,062 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.25 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังทอง 220,013 ไร่ อำเภอ นครไทย 209,197 ไร่ อำเภอบางระกำ 155,185 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 205,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.22 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเนินมะปราง 88,599 ไร่ อำเภอ นครไทย 44,381 ไร่ อำเภอวังทอง 38,528 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,028,089 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,547 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.44 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอชาติตระการ 1,093 ไร่ อำเภอวังทอง 244 ไร่ และอำเภอ นครไทย 111 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 100,900 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.79 ของพื้นที่พื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอ นครไทย 64,740 ไร่ อำเภอชาติตระการ 13,598 ไร่ และอำเภอบางระกำ 6,941 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 25,252 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.30 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอ นครไทย 15,495 ไร่ อำเภอเนินมะปราง 6,599 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 2,001 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 38,683 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดพืชัญญโลกมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 963,471 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอวังทอง 230,011 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอบางระกำ 148,295 ไร่ อำเภอ นครไทย 144,500 ไร่ และอำเภอชาติตระการ 135,257 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 33,309 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 95.56 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอวังทอง 14,804 ไร่ อำเภอชาติตระการ 12,072 ไร่ และอำเภอวัดโบสถ์ 4,068 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 930,162 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.21 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอวังทอง 215,207 ไร่ อำเภอบางระกำ 148,244 ไร่ และ อำเภอนครไทย 144,457 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชาติตระการ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,165 (100.00%)	136,783 (100.00%)	5,952 (100.00%)	63,175 (100.00%)	219,075 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,093 (8.30%)	13,598 (9.94%)	680 (11.42%)	7,302 (11.56%)	22,673 (10.35%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,072 (91.70%)	123,185 (90.06%)	-	-	135,257 (61.74%)
นครไทย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	154 (100.00%)	209,197 (100.00%)	44,381 (100.00%)	134,380 (100.00%)	388,112 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	111 (71.90%)	64,740 (30.95%)	15,495 (34.91%)	14,249 (10.60%)	94,595 (24.37%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	43 (28.10%)	144,457 (69.05%)	-	-	144,500 (37.23%)
เนินมะปราง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,203 (100.00%)	49,099 (100.00%)	88,599 (100.00%)	152,896 (100.00%)	291,797 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	35 (2.91%)	4,440 (9.04%)	6,599 (7.45%)	2,392 (1.56%)	13,466 (4.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,168 (97.09%)	44,659 (90.96%)	-	-	45,827 (15.70%)
บางกระทุ่ม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	561 (100.00%)	34,713 (100.00%)	-	177,286 (100.00%)	212,560 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	534 (1.54%)	-	255 (0.14%)	789 (0.37%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	561 (100.00%)	34,179 (98.46%)	-	-	34,740 (16.34%)
บางระกำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51 (100.00%)	155,185 (100.00%)	-	414,693 (100.00%)	569,929 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	6,941 (4.47%)	-	5,473 (1.32%)	12,414 (2.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	51 (100.00%)	148,244 (95.53%)	-	-	148,295 (26.02%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พรหมพิราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	49,967	572	442,627	493,166
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	2,776	56	4,841	7,673
			(5.56%)	(9.82%)	(1.09%)	(1.56%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	47,191	-	-	47,191
			(94.44%)			(9.57%)
เมืองพิษณุโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	584	53,551	506	311,340	365,981
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	42	279	-	1,111	1,432
		(7.21%)	(0.52%)		(0.36%)	(0.39%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	542	53,272	-	-	53,814
		(92.79%)	(99.48%)			(14.70%)
วังทอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,048	220,013	38,528	244,359	517,948
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	244	4,806	421	1,945	7,416
		(1.62%)	(2.18%)	(1.09%)	(0.80%)	(1.43%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,804	215,207	-	-	230,011
		(98.38%)	(97.82%)			(44.41%)
วัดโบสถ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,090	122,554	26,712	87,333	240,689
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	22	2,786	2,001	1,115	5,924
		(0.53%)	(2.27%)	(7.49%)	(1.28%)	(2.46%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,068	119,768	-	-	123,836
		(99.47%)	(97.73%)			(51.45%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	34,856	1,031,062	205,250	2,028,089	3,299,257
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,547	100,900	25,252	38,683	166,382
		(4.44%)	(9.79%)	(12.30%)	(1.91%)	(5.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,309	930,162	-	-	963,471
		(95.56%)	(90.21%)			(29.20%)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 65,154 ไร่ ป่าลุ่มน้ำมัน (N) 5,853 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 5,045 ไร่ แต่พื้นที่ที่ปลูกไม้ยืนต้นจะยากต่อการส่งเสริมให้เปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นอกจากการปลูกแซมในระยะที่ไม่หลักยังมีขนาดเล็ก (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ชาติตระการ	10,349	4,369	14,718	-	3,504	3,504	-	-	-
นครไทย	9,928	8,197	18,125	-	978	978	4,858	-	4,858
เนินมะปราง	5,070	225	5,295	-	839	839	-	-	-
บางกระทุ่ม	543	-	543	-	224	224	-	-	-
บางระกำ	-	-	-	-	221	221	-	-	-
พรหมพิราม	3,689	71	3,760	-	53	53	-	-	-
เมือง พิษณุโลก	1,344	52	1,396	-	-	-	-	-	-
วังทอง	16,828	640	17,468	-	29	29	187	-	187
วัดโบสถ์	3,173	676	3,849	-	5	5	-	-	-
รวม	50,924	14,230	65,154	-	5,853	5,853	5,045	-	5,045

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอชาติตระการ อำเภอวังทอง และอำเภอนครไทย

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ และอำเภอบางระกำ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 สับปะรดโรงงาน เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของพืชปลูกสับปะรดมีต้นกำเนิดมาจากทวีปอเมริกาใต้ มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดีมีพื้นที่ปลูกมากใน อำเภอ นครไทย และ อำเภอชาติตระการ ในตำบลหนองกะท้าว ตำบลห้วยเหี้ย และตำบลบ้านแยง ผลผลิตสับปะรดของเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลกจะถูกรวบรวมเพื่อส่งขายเข้าโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสับปะรดในภาคกลาง แต่เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของโรงงานแปรรูปสับปะรด จึงมีการกำหนดให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมการปลูกสับปะรดเพื่อการบริโภคผลสด

3.2 ลำไย เป็นผลไม้ยืนต้นขนาดกลางมีลักษณะต้นเป็นทรงพุ่มทึบ เมื่อผลสุกจะมีสีน้ำตาล เกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลกนิยมปลูกลำไยพันธุ์อีดอ และพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอวังทอง และอำเภอเนินมะปราง เนื่องจากทั้ง 2 อำเภอเป็นพื้นที่ติดต่อกันโดยตั้งอยู่บนสันเขา สภาพพื้นที่สูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ 400 - 600 เมตร จึงทำให้มีความเหมาะสมในการปลูกผลไม้ได้หลากหลายชนิด และมีสภาพอากาศหนาวไม่ยาวนานมาก แต่สภาพดินดี ทำให้ได้ผลผลิตรสชาติหวาน เนื้อหนาแน่นกว่าแต่ขนาดเล็กกว่าลำไยทางภาคเหนือตอนบนเล็กน้อย

3.3 กาแฟ ปัจจุบันมีกาแฟ 2 สายพันธุ์ที่มีผลเชิงเศรษฐกิจในระดับโลกและนิยมนำมาบริโภค คือ กาแฟอาราบิก้า มีกลิ่นหอมละมุน และมีรสชาติที่กลมกล่อมมีสารคาเฟอีนต่ำ การปลูกและดูแลค่อนข้างยาก อีกทั้งเป็นสายพันธุ์ที่เกิดโรคได้ง่าย ต้องปลูกในบริเวณที่มีความสูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ 1,200 - 1,300 เมตร อุณหภูมิที่เหมาะสมประมาณ 15 - 24 องศาเซลเซียส จึงพบกาแฟสายพันธุ์นี้ทางภาคเหนือของไทย ส่วนกาแฟโรบัสต้า จะมีรสชาติและกลิ่นที่ค่อนข้างแรงกาแฟโรบัสต้ามีความทนต่อโรคสามารถปลูกและดูแลรักษาได้ง่ายมีปริมาณการผลิตในประเทศสูงกว่าสายพันธุ์อาราบิก้า กาแฟสายพันธุ์โรบัสต้าปลูกมากทางภาคใต้ของไทย จังหวัดพิษณุโลกมีการส่งเสริมการปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า โดยปลูกมากในอำเภอเนินมะปราง และอำเภอ นครไทย

3.4 มะม่วงน้ำดอกไม้ เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญชนิดหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้กระจายอยู่ในทั้ง 9 อำเภอของจังหวัด แต่พบปลูกมากที่สุด 3 อำเภอ คือ อำเภอเนินมะปราง อำเภอวังทอง และอำเภอวัดโบสถ์ สำหรับการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ นิยมปลูกในสภาพพื้นที่ดอนไม่มีน้ำท่วมขัง ลักษณะดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี มีแหล่งน้ำหรือปริมาณน้ำฝนเพียงพอต่อการเจริญเติบโต สภาพอากาศที่เหมาะสมอยู่ในช่วง 24 - 34 องศาเซลเซียส

3.5 มะยงชิด เป็นผลไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ทรงพุ่มทึบเจริญเติบโตได้ในดินทุกชนิด ทนแล้งได้ค่อนข้างดี เป็นพืชตระกูลเดียวกับมะปรางโดยมะยงชิดจะมีรสหวานอมเปรี้ยวซึ่งเป็นที่นิยมของตลาดในต่างประเทศ มะยงชิดจึงถือเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลกนิยมปลูก โดยปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกมะยงชิดไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ พื้นที่ปลูกมะยงชิดส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเนินมะปราง และอำเภอวังทอง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ 400 - 600 เมตร เหมาะสำหรับการปลูกผลไม้ได้หลากหลายชนิดด้วยสภาพอากาศดินที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตมะยงชิดออกก่อนพื้นที่อื่น ๆ ประมาณ 1 เดือน มีผิวสวย รสชาติดี และ

ขายได้ราคา ดังนั้นผลผลิตมะยงชิดของจังหวัดพิษณุโลกจะเป็นผลไม้ที่กำลังมีอนาคตที่สดใส มีแนวโน้มตลาดที่กว้างมากขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ

3.6 มะปร่าง เป็นไม้ผลเมืองร้อนที่ไม่มีการผลัดใบ ผลมีลักษณะคล้ายไข่ไก่ เมื่อสุกจะมีสีเหลืองมีทั้งรสเปรี้ยว รสหวาน และรสหวานอมเปรี้ยว จะออกดอกช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม และเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคมของทุกปี ตลาดสำคัญในต่างประเทศ คือ อังกฤษ สหภาพยุโรป ตลอดจนสิงคโปร์ มาเลเซีย และจีน ที่มีความต้องการมะปร่างหวานจึงคาดว่าจะเป็ ตลาดส่งออกที่ใหญ่ในอนาคต สำหรับพิษณุโลกถือเป็นแหล่งผลิตแหล่งใหญ่ มีพื้นที่ปลูกประมาณ 2,000 ไร่ แต่หากสภาพอากาศแปรปรวน เช่น มีอากาศหนาวเย็นหลายรอบจะทำให้มะปร่างออกดอกหลายครั้งแต่ดอกจะร่วง หลังกระทบหนาว ร้อน และมีฝนตก จึงต้องมีการจัดการสวนโดยแนะนำให้เกษตรกรให้น้ำในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ เพิ่มเติม เพื่อลดความเสี่ยงจากผลร่วง

3.7 กล้วยน้ำว่า ถือเป็นพืชเศรษฐกิจทางเลือกที่สำคัญในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้มีโครงการส่งเสริมปลูกกล้วยน้ำว่าพันธุ์ดีจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกล้วยน้ำว่าเชิงการค้าผสมผสาน ตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ขับเคลื่อนในพื้นที่โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกข้าวไปปลูกพืชที่หลากหลาย และพื้นที่ส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กล้วย) โดยใช้พันธุ์กล้วยน้ำว่ามะลิอ่อน เนื่องจากมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูง และมีดินตะกอนที่อุดมสมบูรณ์ มีสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกล้วย และกล้วยน้ำว่ามะลิอ่อนยังถูกนำไปแปรรูปผลิตเป็นกล้วยตากบางกระท่อม ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications :GI) เมื่อปี 2561

3.8 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ โดยพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 568,769 ไร่

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่าไหล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่ม และที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลง

โดยพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกข้าวบวบทที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 41,695 ไร่

4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 1,251,431 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอพรหมพิราม อำเภอบางระกำ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอบางกระทุ่ม อำเภอวังทอง อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอเนินมะปราง อำเภอนครไทย และอำเภอชาติตระการ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 283,907 ไร่ กระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี ควรมีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ เช่น มีระบบชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 81,180 ไร่ ซึ่งประสบปัญหาข้าชากทั้งน้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยหันมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น เกษตรผสมผสาน

4.2 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 3,406 ไร่ มีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ในเขตอำเภอบางกระทุ่ม อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอบึงสามพัน อำเภอวังทอง อำเภอพรหมพิราม และอำเภอบางระกำ ตามลำดับ ตามแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560 - 2564 มียุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอุตสาหกรรม อ้อยน้ำตาลทราย และอุตสาหกรรม เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลด การเผาตอซังเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยีการ เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงาน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วมโครงการ เกษตรแปลงใหญ่ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการ ปรับปรุงบำรุงดินโดยลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ในการปลูกอ้อย โรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อย โรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 198,770 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบางระกำ อำเภอพรหมพิราม และอำเภอ วังทอง เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการ เพาะปลูก ดังนั้นควรมีการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และการบริหาร จัดการน้ำให้มีเพียงพอและเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการ จัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงาน น้ำตาล และการนำของเสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และ ชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกร ยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิต พืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน ปัจจุบันเกษตรกร ไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน แต่หันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดิน ไม่ให้เสื่อมโทรม

4.3 มันสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 68,782 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอวังทอง ตามลำดับ ซึ่งตามมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 - 2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง (Cassava Mosaic Disease: CMD) ให้เชื้อแป้งสูง และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น โดยเน้นการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังและลดต้นทุนการผลิตในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ดังนั้นในพื้นที่ดังกล่าวควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่า หัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง อีกทั้งควรมีการส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ มีการปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการขุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 102,773 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอวัดโบสถ์ อำเภอวังทอง และอำเภอชาติตระการ ซึ่งเกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดิน หรือดินดาน ทั้งนี้ควรพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลังเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 1,547 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอชาติตระการ อำเภอวังทอง อำเภอนครไทย ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการระบบน้ำ การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจร การตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากราคาไม่ดีหรือประสบปัญหาโรค แมลงรบกวน และเกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเปลี่ยนเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตจะได้กลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 100,900 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ อำเภอบางระกำ ตามลำดับ ภาครัฐควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการระบบน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่

3) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือหรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ**หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น ข้าว ถ้าในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. การใช้ที่ดินจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2564 (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	ชาติตระการ	ชาติตระการ
2		ท่าสะแก
3		บ่อภาค
4		บ้านดง
5		ป่าแดง
6		สวนเมี่ยง
7	นครไทย	นครชุม
8		นครไทย
9		นาบัว
10		น้ำกุ่ม
11		เนินเพิ่ม
12		บ่อโพธิ์
13		บ้านพร้าว
14		บ้านแยง
15		ยางโกลน
16		หนองกะท้าว
17		ห้วยเฮี้ย
18	เนินมะปราง	ชมพู
19		ไทรย้อย
20		เนินมะปราง
21		บ้านน้อยชุมซีเหล็ก
22		บ้านมุง
23		วังโพรง
24		วังยาง
25	บางกระทุ่ม	โคกสลุด
26		ท่าตาล
27		นครป่าหมาก
28		เนินกุ่ม
29		บางกระทุ่ม
30		บ้านไร่
31		ไผ่ล้อม
32		วัดตายน
33		สนามคลี

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
34	บางระกำ	คู่ม่วง
35		ชุมแสงสงคราม
36		ท่านางงาม
37		นิคมพัฒนา
38		บ่อทอง
39		บางระกำ
40		บึงกอก
41		ปลักแรด
42		พันเสา
43		วังอิทก
44		หนองกุลา
45	พรหมพิราม	ดงประคำ
46		ตลุกเทียม
47		ทับยายเชียง
48		ท่าช้าง
49		พรหมพิราม
50		มะต๋อง
51		มะตูม
52		วังข่อย
53		วังวน
54		ศรีภิรมย์
55		หนองแหม
56		หอกลอง
57	เมืองพิษณุโลก	จี่งาม
58		จอมทอง
59		ดอนทอง
60		ท่าทอง
61		ท่าโพธิ์
62		ในเมือง
63		บ้านกร่าง
64		บ้านคลอง
65		บ้านป่า
66		บึงพระ

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
67	เมืองพิษณุโลก (ต่อ)	ปากโทก	
68		ไผ่ขอดอน	
69		พลายชุมพล	
70		มะขามสูง	
71		วังน้ำคู้	
72		วัดจันทร์	
73		วัดจันทร์	
74		วัดพริก	
75		สมอแข	
76		หัวรอ	
77		อรัญญิก	
78		วังทอง	แก่งโสภา
79			ชัยนาม
80			ดินทอง
81			ท่าหมื่นราม
82			บ้านกลาง
83			พันชาลี
84	แม่ระกา		
85	วังทอง		
86	วังนกแอ่น		
87	วังพิกุล		
88	หนองพระ		
89	วัดโบสถ์		คันไช้
90			ท้อแท้
91			ท่างาม
92			บ้านยาง
93			วัดโบสถ์
94			หินลาด
รวม	9	94	

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series Cm	กลุ่มชุดดินที่ 38
การจำแนกดิน (USDA)	Coarse-loamy, mixed, superactive, nonacid, isohyperthermic Oxyaquic Ustifluvents		
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินสีกรมามาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่าง ๆ เนื่องจากการทับถมเป็นประจำของตะกอนน้ำพาเมื่อมีน้ำท่วมล้นฝั่ง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ปกติจะพบเกลือดีไมกาตลอดชั้น		
ข้อจำกัด	ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแช่ขัง		
ข้อเสนอแนะ	ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

ชุดดิน	บางระกำ	Series Brk	กลุ่มชุดดินที่ 4
การจำแนกดิน (USDA)	Fine, mixed, active, nonacid, isohyperthermic Typic (Aeric) Endoaquepts		
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินเหนียวลึก ดินบน เป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือน้ำตาลปนเทา จุดประสี น้ำตาลแก่และสีแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวสีเทาเข้มหรือเทา จุดประสีน้ำตาลสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลเข้ม พบรอยไหลและหน้าอัดมัน ดินล่างตอนล่างเป็นดินเหนียวสีเขียวมะกอก สีเทาถึงสีเทาปนเขียวเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.0-8.0) ในฤดูแล้งหน้าดินจะแตกกระแหงเป็นที่ลุ่มต่ำ มักมีน้ำท่วมขังนาน		
ข้อจำกัด	ควรทำคันดินกั้นน้ำ เพื่อควบคุมระดับน้ำและในฤดูแล้งยังใช้ปลูกพืชไร่บางชนิดหรือพืชผักสวนครัวได้ ควรมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดินให้ดีขึ้น		
ข้อเสนอแนะ			

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางระกำ

ชุดดิน	พิษณุโลก	Series Psl	กลุ่มชุดดินที่ 7
การจำแนกดิน (USDA)	Fine, mixed, active, isohyperthermic Aeric Endoaqualfs		
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ราบตะกอนน้ำพา		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาเข้ม อาจพบมวลก้อนกลมของเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย ถึงด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน		
ข้อจำกัด	เสี่ยงต่อการแข็งน้ำในช่วงฤดูฝน		
ข้อเสนอแนะ	เหมาะสำหรับทำนา ควรพัฒนาระบบชลประทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพิษณุโลก

ชุดดิน	พิชัย	Series Pch	กลุ่มชุดดินที่ 40
การจำแนกดิน (USDA)	Coarse-loamy, mixed, subactive, isohyperthermic Typic Paleustults		
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก เชิงเนิน หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำ ที่มีวัตถุต้นกำเนิดมาจากหินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายในตอนบนและอาจพบดินร่วนเหนียวปนทรายในตอนล่าง สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนแดง อาจจะมีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)		
ข้อจำกัด	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ สำหรับพืชในฤดูเพาะปลูกและเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย		
ข้อเสนอแนะ	โดยทั่วไปเหมาะสมปานกลางสำหรับปลูกพืชไร่ แต่ควรมีวิธีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน ป้องกันการขาดน้ำและการชะล้างพังทลาย การเลือกระยะเวลาปลูกพืชที่เหมาะสม การไถพรวนแต่น้อยและการปลูกพืชแบบสลับ (intercropping) การจัดหาแหล่งน้ำโดยการขุดสระ ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มแร่ธาตุต่าง ๆ ให้แก่ดินและเพิ่มสมบัติทางกายภาพของดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพิชัย

ชุดดิน	แก่งคอย	Series Kak	กลุ่มชุดดินที่ 48
การจำแนกดิน (USDA)	Loamy-skeletal, mixed, active, isohyperthermic Ultic Haplustalfs		
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีความลาดชัน 1-35 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไมไกลนัก ของหินอัคนีพวกหินแอนดีไซต์ ไรโอไลต์ หรือทัฟฟ์		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงดี	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่นของพวกหินอัคนี ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็งปนเศษหินเล็กน้อย สีนํ้าตาลถึงนํ้าตาลเข้มหรือนํ้าตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็งปนเศษหินมาก สีนํ้าตาล นํ้าตาลอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) และพบชั้นวัตถุต้นกำเนิดดินของหินอัคนีพวกแอนดีไซต์ ไรโอไลต์ ทัฟฟ์ ภายในความลึก 100 ซม.		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้น พื้นที่ที่มีความลาดชัน หน้าดินเกิดชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน และเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินแก่งคอย

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดพิษณุโลกจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
บางกระทุ่ม	66,309	โคกสลด	1,758
		ท่าตาล	1,069
		นครป่าหมาก	3,970
		เนินกุ่ม	23,496
		บ้านไร่	5,307
		ไผ่ล้อม	7,054
		วัดตายม	21,467
		สนามคลี	2,188
บางระกำ	12,030	คุยม่วง	346
		ชุมแสงสงคราม	38,637
		ท่านางงาม	41,072
		บางระกำ	6,821
		วังอิทก	7,855
พรหมพิราม	94,731	ดงประคำ	3,959
		ตลุกเทียม	28,834
		ทับยายเชียง	29,535
		ท่าช้าง	29,080
		พรหมพิราม	39,821
		มะต๋อง	18,336
		มะตูม	8,099
		วังขี้เือง	4,032
		วังวน	39,964
		ศรีภิรมย์	22,567
		หนองแวม	22,981
		หอกลอง	22,380
		เมืองพิษณุโลก	169,791
จอมทอง	3,408		
ดอนทอง	16,181		
ท่าทอง	8,177		
ท่าโพธิ์	12,799		
บ้านกร่าง	27,194		

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เมืองพิษณุโลก (ต่อ)		บ้านคลอง	1,597
		บ้านป่า	18,123
		บึงพระ	53
		ไผ่ขอดอน	18,391
		พลายชุมพล	3,311
		มะขามสูง	6,571
		วัดจันทร์	2,232
		วัดพริก	14,056
		สมอแข	20,951
		หัวรอ	8,594
		อรัญญิก	6
วังทอง	64,367	ดินทอง	21
		พันชาลี	12,605
		แม่ระกา	5,480
		วังทอง	15,998
		วังพิกุล	28,864
		หนองพระ	1,399
วัดโบสถ์	42,721	ท้อแท้	17,251
		ท่างาม	8,403
		บ้านยาง	52
		วัดโบสถ์	17,015
รวม	707,507		707,507

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดพิษณุโลก

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภทอ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำต่ำสุด	ระดับน้ำเก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำแควน้อย	ใหญ่	พิษณุโลก	วัดโบสถ์	939	43
รวม					939	43

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอชาติตระการ	154,275	อำเภอเนินมะปราง	12,291
บ้านดง	81,742	ชมพู	6,083
สวนเมี่ยง	35,839	วังโพรง	3,179
ป่าแดง	21,205	วังยาง	2,079
ท่าสะแก	12,517	บ้านน้อยซุ้มขี้	459
บ่อภาค	2,912	บ้านมุง	302
ชาติตระการ	60	เนินมะปราง	184
อำเภอนครไทย	146,838	ไทรย้อย	5
หนองกะท้าว	74,358	อำเภอบางระกำ	9,580
ห้วยเฮี้ย	25,131	คุยม่วง	8,026
เนินเพิ่ม	21,989	หนองกุลา	1,521
บ้านแยง	11,831	นิคมพัฒนา	33
บ่อโพธิ์	9,444	อำเภอพรหมพิราม	8,031
บ้านพร้าว	2,733	ดงประคำ	8,031
นครไทย	571	อำเภอเมืองพิษณุโลก	9,623
ยางโกลน	486	ดอนทอง	7,590
นาบัว	295	บ้านกร่าง	1,868
		พลาญชุมพล	163
		บ้านป่า	2

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอวังทอง	205,893	อำเภอวัดโบสถ์	82,204
บ้านกลาง	119,212	คันไช้	55,810
วังนกแอ่น	49,009	บ้านยาง	15,511
แก่งโสภา	18,996	หินลาด	10,204
ท่าหมื่นราม	9,055	ท่างาม	679
พันชาลี	7,312		
ชัยนาม	1,301		
หนองพระ	878		
ดินทอง	130		

ที่มา: <https://agri-map online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	79,682	1,475,470
2	ข้าวนาปรัง	22,135	451,557
3	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	17,942	279,184
4	มันสำปะหลังโรงงาน	12,392	179,988
5	ยางพารา	6,998	148,198
6	อ้อยโรงงาน	2,777	58,381
7	มะม่วง	5,665	58,215
8	ปาล์มน้ำมัน	1,268	16,703
9	สับปะรด	1,000	9,952
10	กล้วยน้ำว้า	1,592	5,574
11	มะขาม	705	4,324
12	หญ้าเลี้ยงสัตว์	271	3,906
13	ถั่วเขียวผิวมัน	298	3,612
14	ทุเรียน	699	3,604
15	ลำไย	432	2,696
16	มะยงชิด	366	2,222
17	ยูคาลิปตัส	261	2,219
18	ถั่วเขียวผิวดำ	161	1,939
19	มะนาว	805	1,916
20	ส้มโอ	357	1,838
21	มะปรางหวาน	407	1,724
22	ไม้สัก	247	1,486
23	เงาะ	290	1,303
24	มะม่วงหิมพานต์	143	1,104
25	อื่น ๆ	6,505	22,278

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดพิษณุโลก

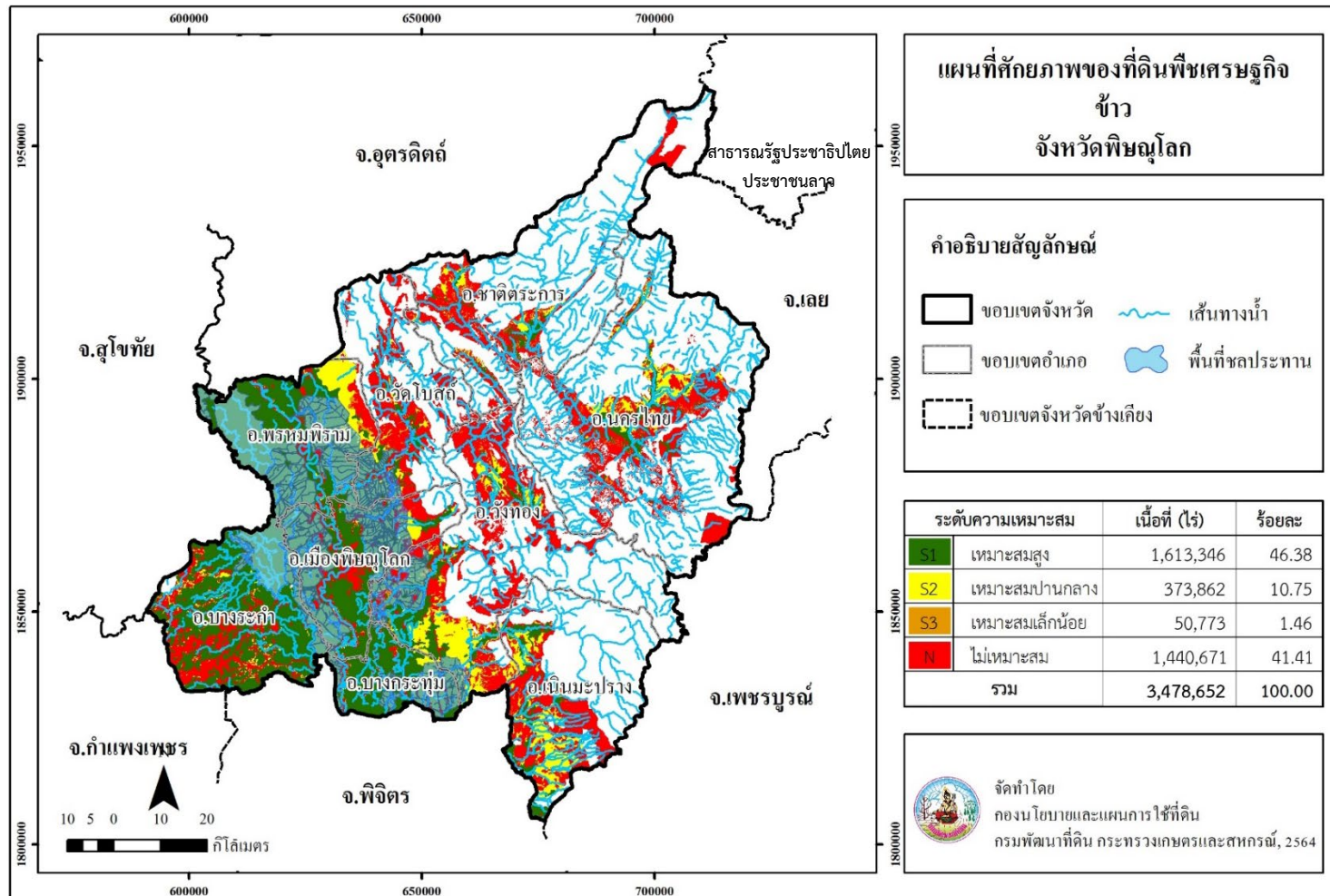
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	พริกไทย	110	987.75	นครไทย วังทอง เนินมะปราง เมืองพิษณุโลก พรหมพิราม บางระกำ และชาติตระการ
2	กฤษณา	4	74.19	นครไทย วังทอง และบางระกำ
3	ยอบ้าน	4	67.52	นครไทย พรหมพิราม และวังทอง
4	กระชายดำ	10	39.38	ชาติตระการ บางกระทุ่ม นครไทย พรหมพิราม และวังทอง
5	ตะไคร้หอม	5	33.83	วังทอง พรหมพิราม และเมืองพิษณุโลก
6	ไพล	4	33.26	นครไทย และวังทอง
7	ขมิ้นชัน	4	30.62	นครไทย และบางกระทุ่ม
8	กระเจี๊ยบแดง	4	25.13	วังทอง นครไทย และเมืองพิษณุโลก
9	พญาอ	1	14.96	พรหมพิราม
10	พลู	4	11.73	บางกระทุ่ม และเมืองพิษณุโลก
11	มะระขี้เทย	1	7.03	บางกระทุ่ม
12	บัวบก	1	3.78	เมืองพิษณุโลก
13	ฝรั่ง	1	3.00	นครไทย
14	ว่านชักมดลูก	1	3.00	วังทอง
15	รางจืด	1	2.82	บางกระทุ่ม
16	กานพลู	1	2.00	บางระกำ
17	ดีปลี	1	2.00	นครไทย
18	อัญชัน	1	0.75	เมืองพิษณุโลก
19	สมุนไพรอื่นๆ	4	34.08	ชาติตระการ และบางกระทุ่ม
รวม		162	1379.81	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

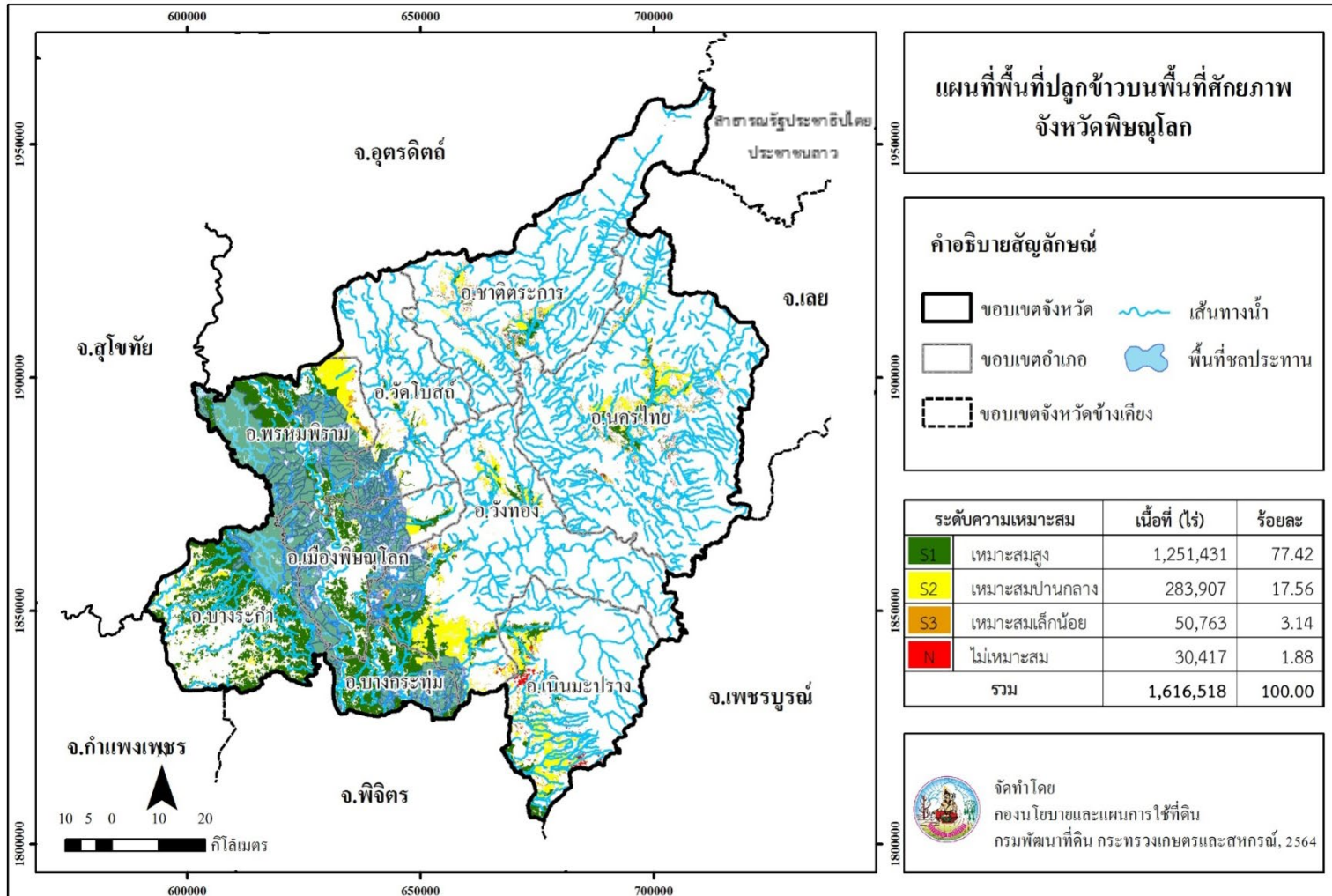
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	6	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	88
สหกรณ์การเกษตร	38	โรงสีขนาดเล็ก	4
สหกรณ์นิคม	3	โรงสีขนาดใหญ่	4
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	3	โรงสีขนาดกลาง	15
ลานตากและแหล่งรับซื้อ	3		
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	3		
โรงงานผลิตมันเส้น	2		
โรงงานน้ำตาล	2		
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	19		
รวม	79	รวม	111

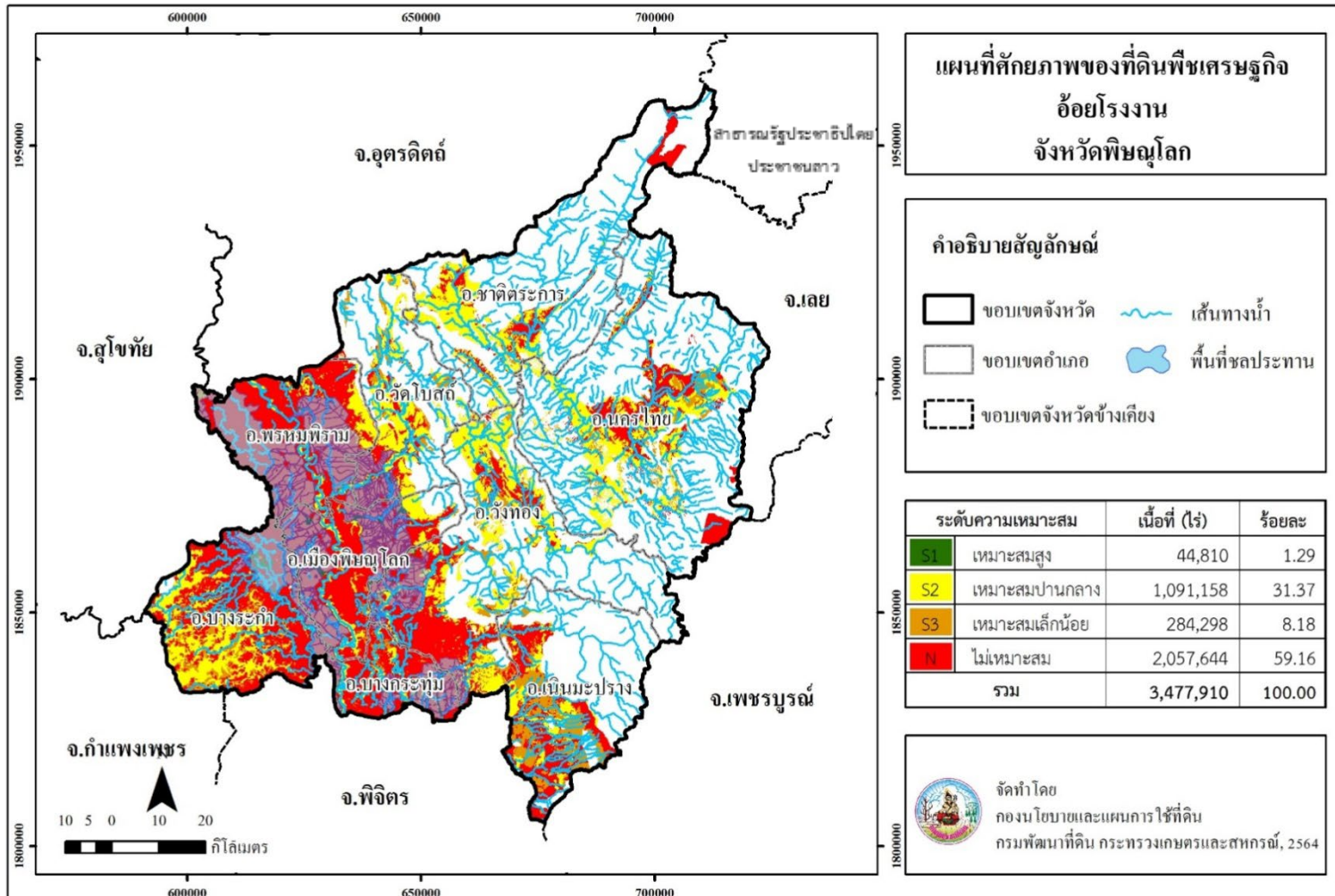
ที่มา: <https://agri-map online.moac.go.th>, 2564

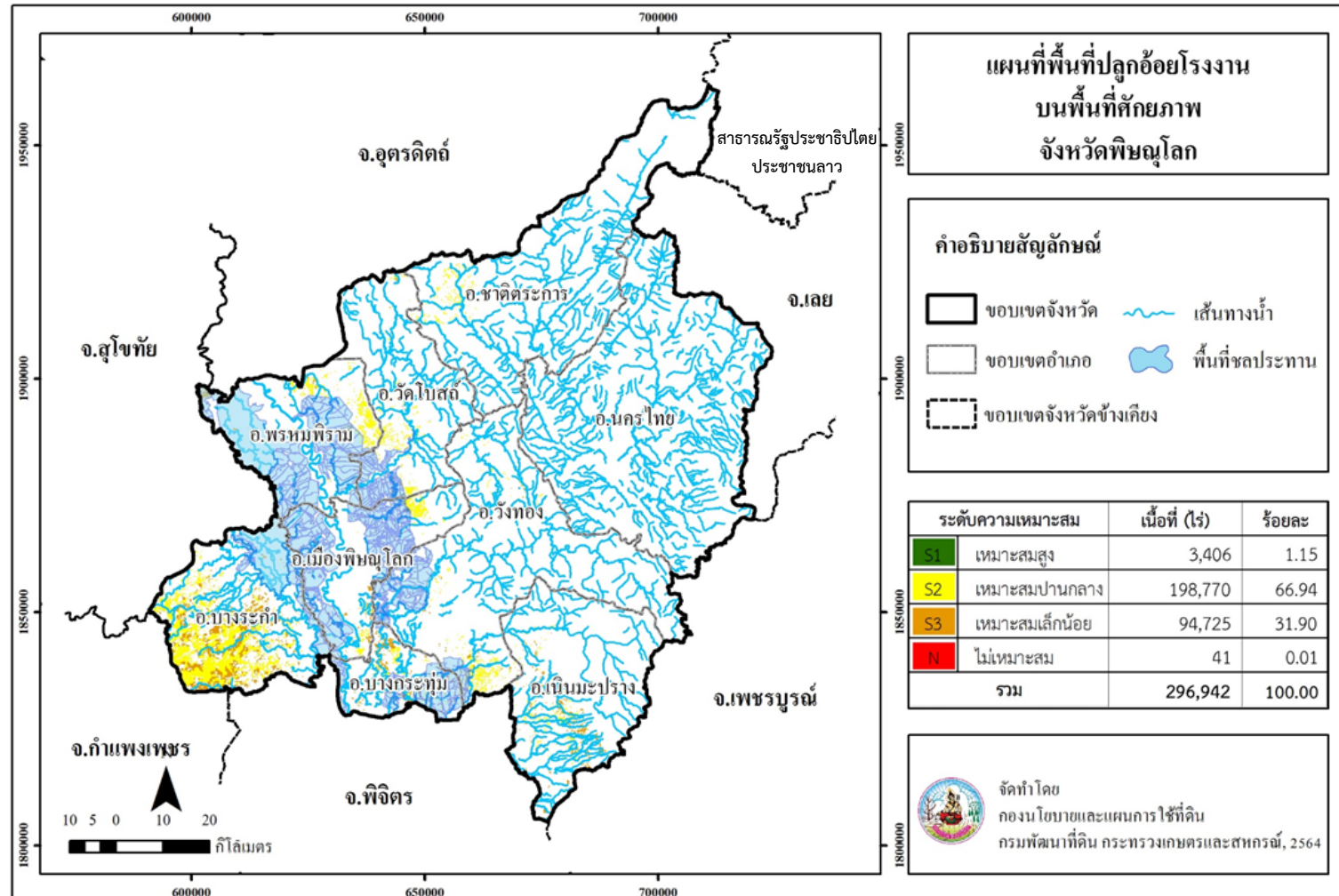
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดพิษณุโลก

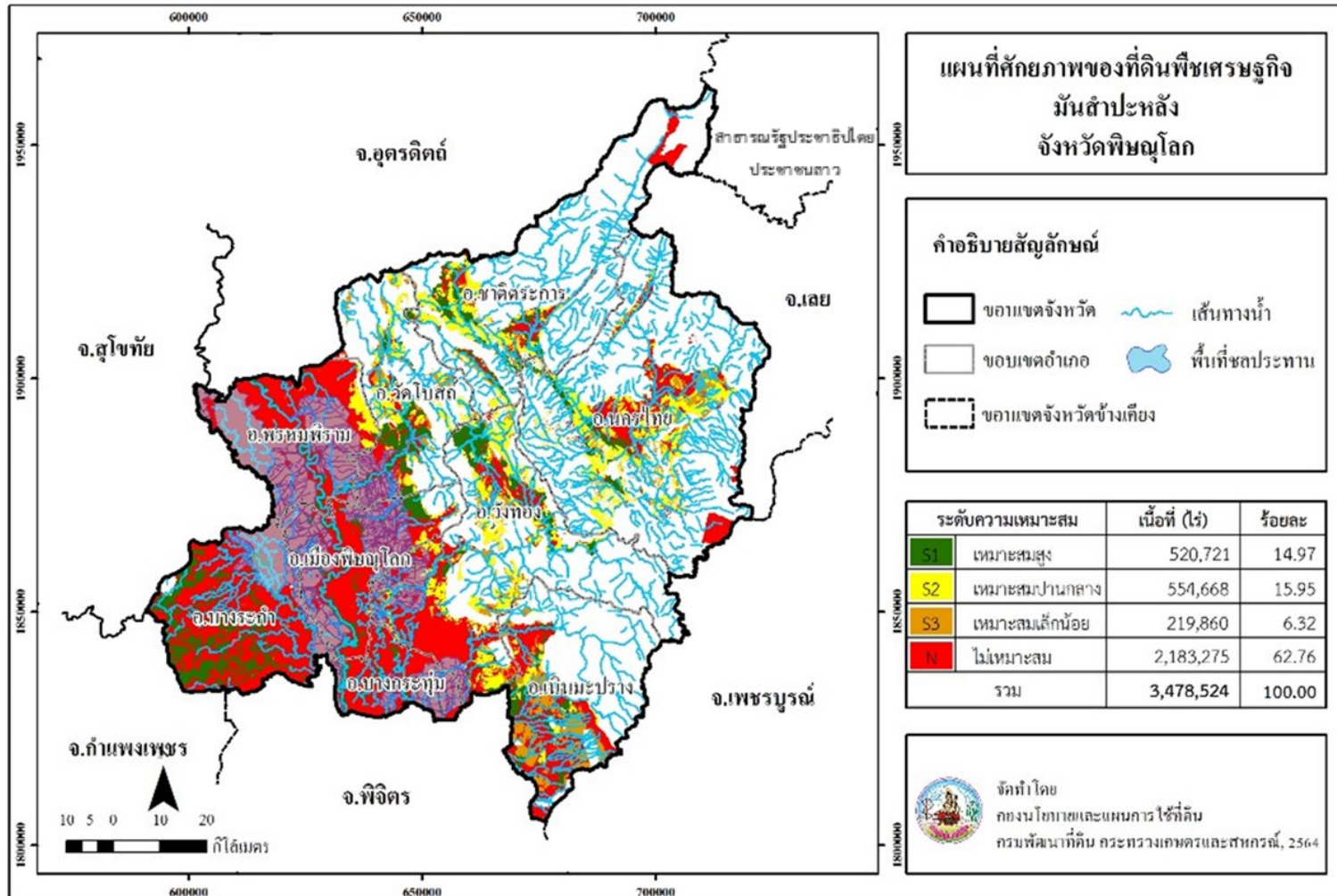
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก

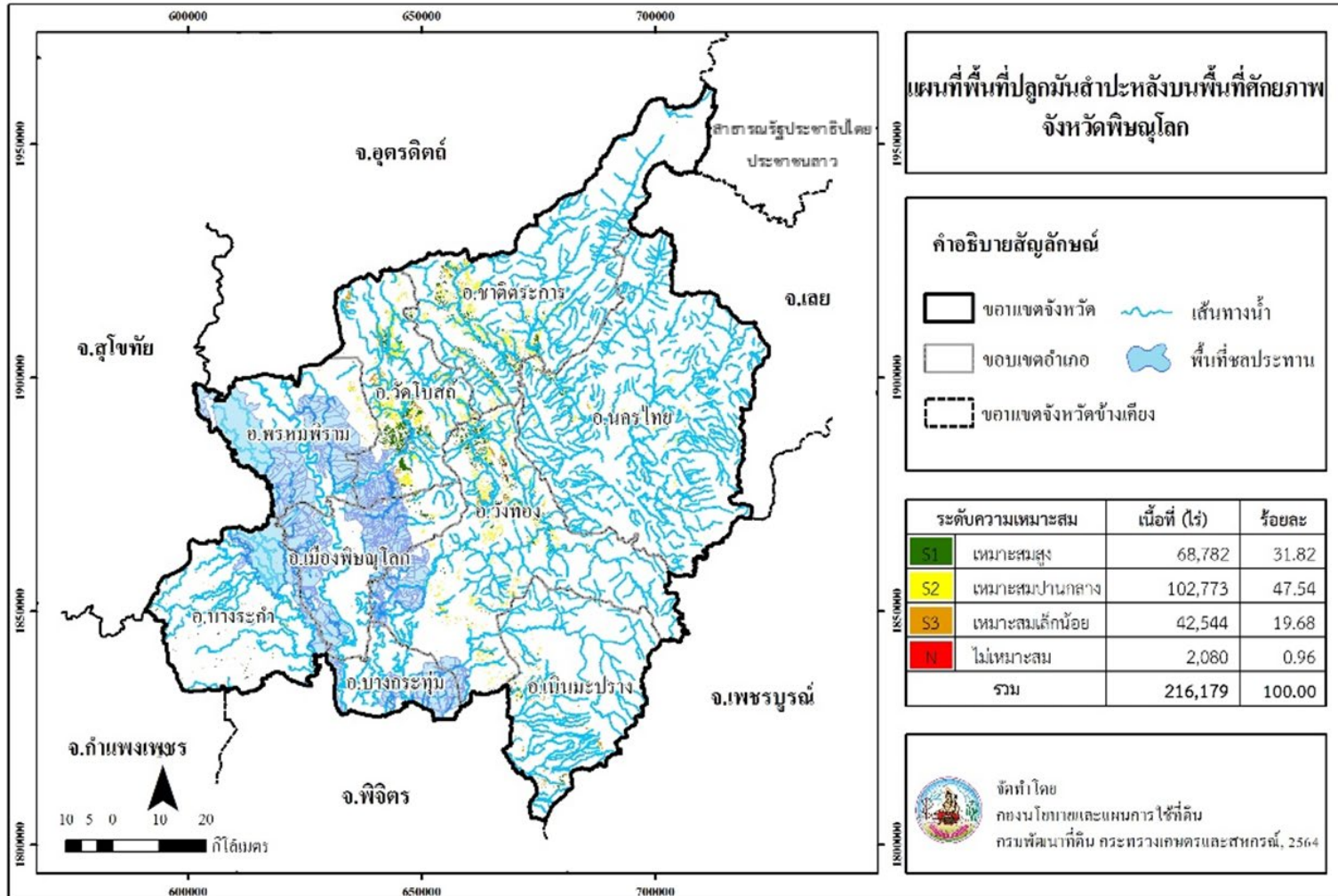
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดพิจิตร

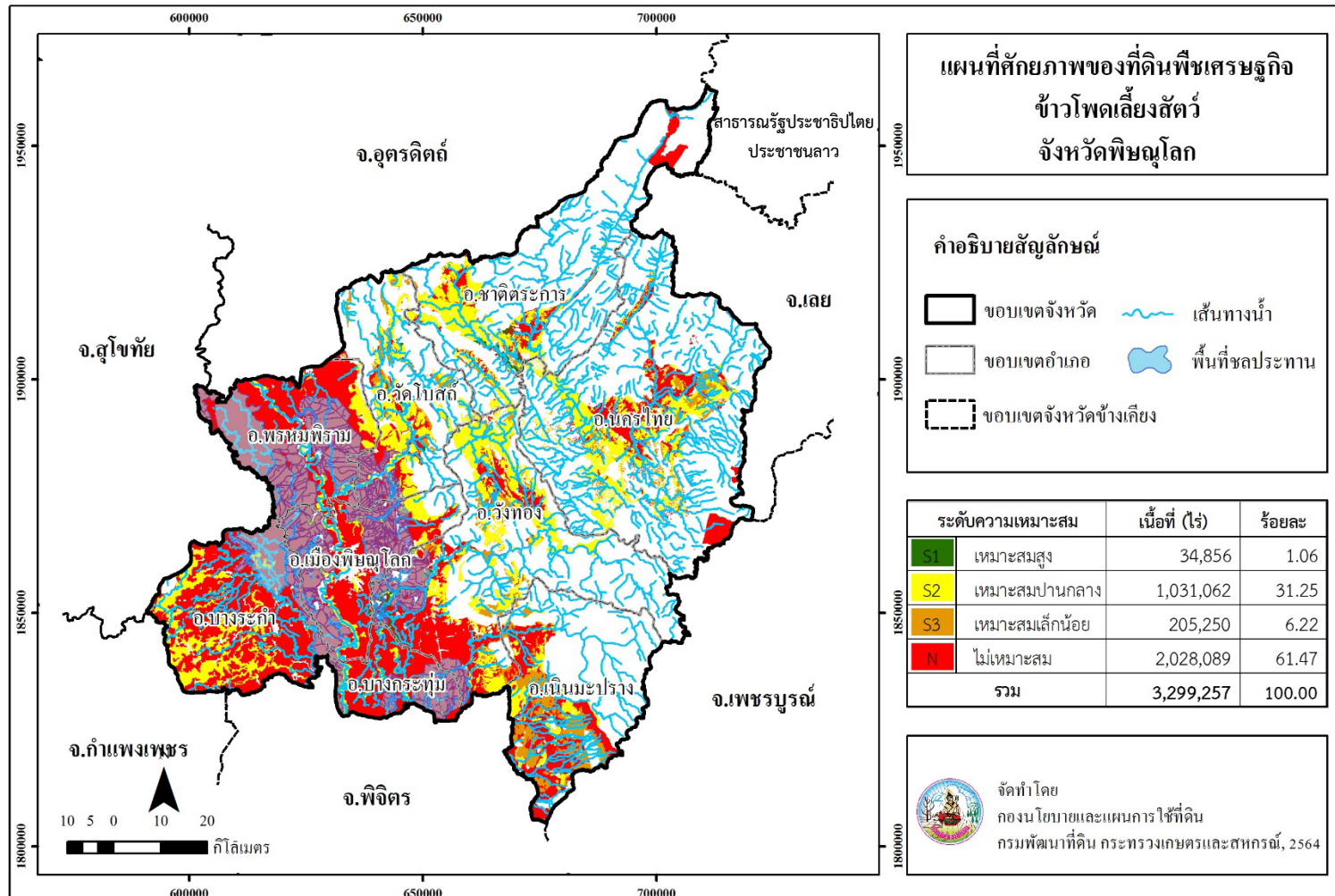
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิจิตร

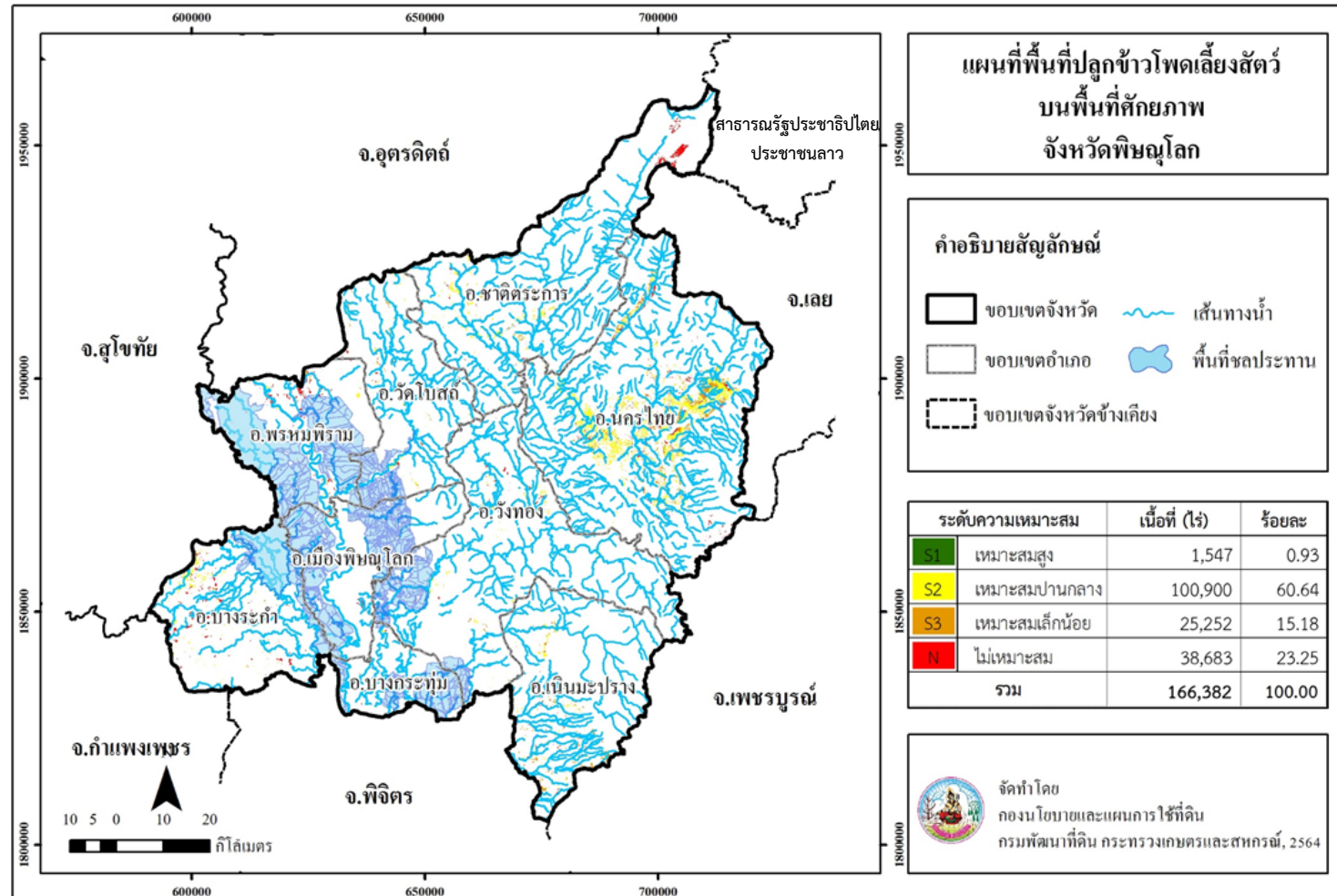
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดพิษณุโลก

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD